

متن پیاده سازی شده

بسم الله الرحمن الرحيم

مستحضری که کلمات مرحوم آخوند در بحث حجیت یا عدم حجیت قول لغوی مطرح و نقد شد؛ در چند جلسه پیش رو به آراء سایر اصولیین می پردازیم.

تتبع در متون اصولیین:

مرحوم شیخ انصاری: کتاب رسائل مطالبش شبیه کتاب کفایه است فقط یک نکته متفاوت دارد؛ مرحوم آخوند در دلیل چهارم مشهور فرمود: اگر شارع حکیم قول لغوی را حجت نکند باب بسیاری از احکام بسته می شود و به خاطر همین مشکل شارع مقدس قول لغوی را حجت کرده است.

مرحوم آخوند پاسخ داد اولاً؛ همه احکام این طور نیست و فقط در معدودی از احکام، فقیه به لغت نیازمند است و در آن موارد یا احتیاط می کند و یا برائت جاری می کند و انسدادی پیش نمی آید.

اما شیخ انصاری این اضافه را نسبت به مرحوم آخوند دارد: مرحوم شیخ وقتی حرف های آخوند را می زند می گوید الانصاف این است که به قول لغوی بسیار نیازمند هستیم و علتش هم این است که بسیاری از واژه ها برای فقیه عرب زبان روشن است اما جزئیاتش روشن نیست؛ روشن ترین واژه ها مثل وطن، معدن و... باز ابهاماتی دارند که باید لغوی به اینها پاسخ دهد و لذا با عدم حجیت قول لغوی انسداد پیش می آید و ما هم قائل به انسداد نیستیم؛ به این والانصاف اضافه کنید اتفاق علما و عقلا واجماع را.

نکته اول: مسلک شیخ در استنباط تجمیع ظنون است و ایشان تمام ظنون را در کنار هم می بیند و نتیجه می گیرد و ایشان معتقد است از جمع چهار تا صفر، عدد تشکیل می شود.

نکته دوم: مرحوم شیخ انصاری در ادامه والانصاف یک فتاوا دارد و این فتاوا اشاره به دقت است نه ضعف. لذا مرحوم شیخ انصاری: به حجیت قول لغوی متمایل است.

مرحوم نائینی وقتی داخل در این بحث می شود اولاً مورد شک را دو قسمت می کند؛ اول، شک در دلالت تصدیقی و ترکیبی دوم، شک در دلالت تصویری و مفردات مرحوم آخوند صحبت از مدالیل ترکیبی نکرد در حالی که ما می دانیم مشکل مجتهد، فقط فهم مفردات نیست بلکه مجتهد در فهم مدالیل ترکیبی هم با مشکل مواجه است مثلاً اینکه امر بعد الحظر دال بر چه چیزی است این هم نیاز مجتهد است.

ایشان (مرحوم نائینی) می فرماید: داوری در مدالیل تصدیقی کار لغوی نیست وقتی اگر شک در مدالیل تصدیقی کردید باید به سراغ ضوابط عام بروید.

اما در مفردات و مدالیل تصویری (واژه شناسی): اینجا جای علم لغت و قول لغوی است و باید در این قسم بحث شود.

اینکه هیئت امر دال بر وجوب است یا نه؟ خود هیئت مفرد است اما علم لغت این را هم بحث نمی کند.

نکته: ادامه کلام نائینی: حق این است که هیچ کدام از ادله طرفداران قول به حجیت لغت، مثبت حجیت قول لغوی نیست.

آقای نائینی یک عبارت اضافی دارد که جای نقل دارد: مرحوم نائینی در ردّ والانصاف مرحوم شیخ می فرماید: جناب شیخ شما که می خواهید قول لغوی را با انسداد حجت کنید، بفرمایید مراد شما از انسداد چیست؟ اگر مراد شما انسداد کبیر (انسدادی که نتیجه اش حجیت همه ظنون است) است، نتیجه اش این می شود که اگر قول لغوی حجت نباشد نتیجه اش عسر و حرج (در صورت جریان احتیاط) یا خروج از دین (در صورت جریان برائت) است.

محقق نائینی ادامه نداده‌اند، اما می‌گوییم اگر مراد شما از انسداد این است که شما از محل بحث خارج شده‌اید چرا که بحث ما در فرض انفتاح و حجیت قول لغوی از باب ظن خاص است.

اگر شیخ انصاری بفرماید جناب نائینی مرادم انسداد کبیر نیست، در این صورت می‌گوییم شمای مرحوم شیخ به ما یاد دادید که با انسداد فی الجملة چیزی حجت نمی‌شود، پس کلام شما در هر دو صورت مواجه با اشکال است.

اما کلام مرحوم عراقی: ایشان هم مثل مرحوم نائینی در ابتدایی بحث، مدالیل تصویری و تصدیقی را مطرح می‌کند و معتقد می‌شود مدالیل تصویری مرتبط با بحث حجیت قول لغوی می‌شود؛ ایشان بر خلاف مرحوم آخوند به مشهور عدم حجیت قول لغوی را نسبت می‌دهد.

وجه جمع: در دوران محقق عراقی نظر مشهور: عدم حجیت قول لغوی بوده اما در زمان‌های قبل، مشهور قائل به حجیت بوده‌اند.

ایشان اضافه بر 4 دلیلی که مشهور در کفایه داشتند این را اضافه می‌کند؛ ایشان می‌فرماید: مگر ما نداریم که خبر واحد حجت است ما گوییم قول لغوی هم خبر واحد است و به همین دلیل حجت است.

الحمد لله رب العالمین